

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної

роботи

Олександр ГОЛОВКО

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія міжнародних відносин

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“_30_” _серпня_ 2022 року, протокол №_1_

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дмитро ЧЕНЧИК., кандидат історичних наук

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “_26_” серпня 2022 року №_1_

Завідувач кафедри

(підпис)

Людмила НОВІКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Світлана СОЛОВИХ

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково- методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “_29_” серпня 2022 року №_1_

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня, спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», спеціалізації «Міжнародні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу «Історія міжнародних відносин» є формування у здобувачів сучасного бачення закономірностей розвитку дипломатичних відносин та військових конфліктів між ключовими акторами на світовій арені, що дозволяє виокремити різні історичні етапи існування різних систем (та регіональних підсистем) міжнародних відносин, починаючи від Вестфальської і до сучасної постбіполярної.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основним завданням вивчення дисципліни є: закріплення знань про визначальні тенденції розвитку історії міждержавних відносин з урахуванням різних чинників, а саме політичних, ідеологічних, економічних, соціальних, культурно-конфесійних і т.д., поєднання набутих фактичних знань з сучасними науковими теоріями та школами з дослідження міжнародних відносин. Згідно освітній програмі передбачається формування таких компетентностей.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя;

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

1.3. Кількість кредитів 4 (д/в)

1.4. Загальна кількість годин 120 (д/в)

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
0 год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Програмні результати навчання:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН17. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

РН19. Аналізувати нормативно-правові документи, правильно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних відносин.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародні відносини на початку модерної доби: формування та розвиток Вестфальської системи

Тема 1. Вступ до історії міжнародних відносин. Створення та розвиток Вестфальської системи.

Зміст, мета й завдання курсу «Історія міжнародних відносин». Термінологія курсу. Держава як головний актор в системі міжнародних відносин. Критерії системності в історії міжнародних відносин. Дипломатія та війна як інструменти взаємодії держав на світовій арені. Ключові особливості розвитку міждержавних відносин в добу Античності та Середньовіччя. Проблема миру в політичній та філософській думці в XVI. Зародження міжнародного права та еволюція міжнародних відносин на початку XVII ст. Причини, етапи та цілі 30- річної війни. Міжнародно-правові аспекти Мюнхенського та Оснабрюкського трактатів. Поразка імперської ідеї та послаблення ролі конфесійного чинника в міжнародних відносинах. Головні принципи Вестфальської моделі світу. Піднесення Франції та Швеції. Юридичне закріплення політичної роздробленості Німеччини. Встановлення відносної рівноваги в Європі. Розстановка сил та міжнародні відносини в Західній Європі другої половини XVII ст. Дипломатична боротьба навколо «іспанської спадщини». Колоніальні протиріччя європейських держав до початку XVIII ст. Турецький чинник в європейській політиці. Війна за «іспанську спадщину» 1701-1714 рр. та її геополітичні наслідки. Велика

Північна війна 1700-1721 рр. та інтеграція Центрально-Східної Європи до Вестфальської системи. Головні пріоритети, союзи та конфлікти великих держав у 20-40-і рр. XVIII ст. Піднесення Великої Британії та Росії. Французька політика «Східного бар'єру». Франко-англійські стосунки. Піднесення Пруссії.

Тема 2. *Ерозія Вестфальської системи в другій половині XVIII – на початку XIX ст. Наполеонівські війни та їх наслідки.*

Дипломатична революція середини XVIII ст. та Семирічна війна. Загострення англо-французького колоніального суперництва. Австро-російське зближення. Характер стосунків Великої Британії з Росією, Австрією та Пруссією. Початок Семирічної війни. Другий Версальський договір та приєднання до нього Росії. Війна в Європі. Ізоляція Пруссії. «Родинний пакт» Іспанії та Франції 1761 р. Вихід Росії з війни та її зближення з Пруссією. Війна в колоніях. мирні договори. Дипломатія Катерини II та міжнародні відносини в Центрально-Східній Європі. Війна за незалежність у Північній Америці та її наслідки. «Система Шаузеля» та «дипломатія статус-кво» Людовика XVI. Зовнішня політика Австрії та Пруссії. Війна за Баварський спадок 1778- 1779 рр. Тешинський мир. Союз німецьких князів 1785 р. Загострення австро-пруських протиріч. Відновлення англо-голландського союзу. Криза французької дипломатії. Політика Парижа, Лондона та Берліна щодо Росії напередодні Великої Французької революції. Велика Французька революція й міжнародні відносини в 1789-1799 рр. Виникнення у Франції держави нового типу. Демократизація і націоналізація зовнішньої політики та її головні принципи. Наполеонівські війни 1800--1815 рр. Антинаполеонівські коаліції та континентальна блокада. Тильзітський мир та причини погіршення російсько-французьких стосунків. Поразка в Росії. «Битва народів» під Лейпцігом. Шомонський трактат 1814 р. Зречення Наполеона. Перший Паризький договір. «Сто днів». Остаточна реставрація Бурбонів. Другий Паризький договір 1815 р. Четверний союз. Історичне значення Наполеонівської епохи.

Розділ 2. Віденська система у «Довгому XIX ст.» та її крах в умовах Першої світової війни.

Тема 3. *«Система Меттерніха» та зовнішньополітична стратегія великих держав до середини XIX ст. «Весна народів та її наслідки».*

Епоха конгресів та «система Меттерніха». Віденський конгрес 1814-1815 рр. Принципи легітимізму та «європейський концерт». Територіальні та національні питання (німецьке, польсько-саксонське, італійське, швейцарське, бельгійське, скандинавське). Положення про дипломатичні ранги. Карлсбадські постанови 1819 р. Інтервенціонізм («система Меттерніха»). Революції в Неаполі та П'ємонті й рішення Троппау-Лайбахського конгресу 1820-1821 рр. Веронський конгрес 1822 р. й придушення Іспанської революції. Зовнішньополітичні пріоритети великих держав у 1820-1840-і рр. та еволюція Віденської системи. Засади британської зовнішньої політики. Цілі Російської імперії на міжнародній арені. Австро-пруський антагонізм. Зовнішня політика Франції у 1820-ті рр. Революції 1830-1831 рр. та «європейський концерт». Англо- французькі стосунки 1841-1846 рр. Польське питання у міжнародних відносинах 1830-1840-х рр. Східне питання у 20-40-х рр. XIX ст. «Весна народів» та її наслідки для міжнародних відносин. Кримська війна 1853(1854)-1856 рр. Паризький конгрес 1856 р. Нейтралізація Чорного моря і втрата Росією статусу великої держави.

Тема 4. *Трансформація Віденської системи після Кримської війни: Франкфуртсько-Берлінський порядок та «Східне питання».*

Паризький (Кримський) порядок 1856-1871 рр. Перехід Великої Британії до «блискучої ізоляції». Зовнішня політика Наполеона III. Дипломатія О. М. Горчакова. Російсько-французьке зближення. «Принцип національностей». Італійське питання і франко-

австрійський конфлікт. Об'єднання Італії. Боротьба Австрії та Пруссії за гегемонію в Німецькому союзі. Митний союз 1853 р. Великогерманський та малогерманський проекти об'єднання. Австро-пруська війна 1866 р. Трансформація Імперії Габсбургів в дуалістичну монархію. Загострення франко-пруських стосунків наприкінці 1860-х рр. «Емська дипеша». Франко-німецька війна 1870-1871 рр. Утворення Германської імперії. Франкфуртський мир 1871 р. Анексія Ельзасу та Лотарингії II Рейхом. Східне питання у 1856-1871 рр. Головні принципи зовнішньої політики Бісмарка. Realpolitik. Союз трьох імператорів. Вільгельм II й відставка Бісмарка. Російсько-французьке зближення. Російсько-французький союз та його основні аспекти. Зародження англо-німецького антагонізму. Перехід Німеччини до «світової політики». Східна криза 1875-1878 рр. та «великі ідеї» на Балканах. Антиосманські повстання в Герцеговині, Боснії та Болгарії: реакція Росії та західних держав. Російсько-турецька війна 1877-1878 рр. Сан-Стефанський договір. Ставлення до нього «європейського концерта» та балканських країн Берлінський конгрес 1878 р.

Тема 5. Епоха імперіалізму та формування вузла протиріч на світовій арені у кінці XIX – на початку XX ст. Перша світова війна.

Завершення колоніального поділу світу та сфер впливу в Азії (остання третина XIX ст.). «Новий імперіалізм». Перші війни за поділ світу й блокове протистояння в Європі. Загострення міжімперіалістичних протиріч на межі XIX-XX ст. Іспано-американська війна 1898 р. Перетворення США на світову державу. Німецька експансія на Тихому океані. Англо-бурська війна 1899-1902 рр.: причини, головні етапи та наслідки. Відхід Великої Британії від «блискучої ізоляції». Англо-японський договір 1902 р. Утворення англо-французької Антанти. Російсько-японська війна 1904-1905 рр. Перетворення Японії на світову потугу. Англо-російська конвенція 1907 р. й координація політики країн Антанти щодо Ірану. Гонка озброєнь та спроба її обмеження. Гаазькі конференції 1899 та 1907 рр. Італія між Троїстим союзом та Антантою. Місія Холдена і загострення англо-німецьких стосунків. Франко-німецьке протиріччя. Міжнародні відносини на Далекому Сході та в «пороховому погребі Європи» напередодні Першої світової війни. Сараєвське вбивство: реакція центральних держав країн Антанти. Липнева криза. Проблема відповідальності за розв'язання Першої світової війни. Розв'язання війни на Балканах. Оголошення війни Францією та Великою Британією. Втягування в конфлікт інших держав світу. Військові кампанії 1914 – 1917 рр. та їх наслідки. Вступ у війну США. Революція в Росії та «декрет про мир». «14 пунктів» Вудро Вільсона. Військове виснаження Німеччини. Вихід з війни Болгарії, Туреччини та Австро-Угорщини. Виникнення нових держав у Центральній Європі. Комп'єнське перемир'я. Геополітичні наслідки Першої світової війни.

Розділ 3. Версальсько-Вашингтонська система та Друга світова війна у 1918 – 1945 рр.

Тема 6. Міжнародні відносини у кінці 1910-х та у 1920 рр.: у пошуках миру.

Паризька конференція та Версальський порядок. Плани переможців. Російське та китайське питання. Заснування Ліги націй. Мандатна система. Умови Версальського договору з Німеччиною. Договори з європейськими союзниками Німеччини. Мала Антанта й формування нової системи союзів Франції в Європі. Севрський договір. Греко-турецька війна 1919-1921 рр. та її наслідки. Лозаннська конференція 1922-1923 рр. Відмова американського конгресу від ратифікації Версальського договору й повернення США до політики ізоляціонізму. Причини хиткості Версальського порядку. Вашингтонська конференція та повоєнне урегулювання у Східній Азії. Особливості повоєнної багатополарності. Прихід фашистів до влади в Італії. Пріоритети зовнішньої політики Муссоліні. Міжнародні борги та репарації. Проблема економічної відбудови Європи. Загострення німецького питання. Рурська криза 1923 р. План Дауеса. Женевський протокол

1924 р. Міжнародне визнання СРСР. Локарнська конференція. Вступ Німеччини до Ліги націй. Франко-німецьке суперництво та спроби поширення «досвіду Локарно» на іншій частині Європи. Радянсько-німецький договір 1926 р. про дружбу й нейтралітет. Пакт Бріана - Келлога та приєднання до нього СРСР.

Тема 7. *«Велика депресія» та ерозія Версальско-Вашингтонської системи у 1930-ті рр.*

Вплив світової економічної кризи на міжнародні відносини. «Мораторій Гувера» та план Янга. Проблема роззброєння та колективної безпеки. Ситуація в Східній Азії на початку 1930-х рр. Окупація Маньчжурії Квантунською армією. Китайське питання в Лізі націй. Політика СРСР щодо конфлікту на Далекому Сході. «Доктрина Стімсона». Утворення Маньчжоу-Го. Місія Літтона. Вихід Японії з Ліги націй. Відновлення японської експансії в Китаї. Вихід Токіо з договору П'яти держав. Переговори про «тихоокеанський пакт». Початок китайсько-японської війни. Прихід до влади Гітлера та геополітична програма німецького націонал-соціалізму. Поразка планів роззброєння. Вихід Німеччини з Ліги націй. Зовнішньополітичні аспекти «Нового курсу» США та закон про нейтралітет. Італо-ефіопська війна 1935-1936 рр. й Ліга націй. Морська угода Великої Британії і Німеччини. Міжнародні аспекти громадянської війни в Іспанії. Вісь Берлін - Рим - Токіо. Антиконтинентальний пакт. Становлення доктрини і політики «умиротворення агресора». Аншлюс Австрії і реакція великих держав. «Джентльменська угода» 1938 р. Судетське питання. Вереснева криза і Мюнхенська конференція 1938 р. Розчленування Чехословаччини. Перехід Англії та Франції до «політики гарантій». Агресія Італії проти Албанії. План «Вайс». «Сталевий пакт». Покращення німецько-радянських стосунків. Англо-франко-радянські переговори в Москві 1939 р. Пакт Молотова - Ріббентропа.

Тема 8. *Міжнародні відносини в умовах «Другої світової війни».*

Проблема відповідальності за розв'язання Другої світової війни. Європейська фаза війни (1939-1941 рр.). «Новий порядок» в Європі. Напад Німеччини на СРСР та формування антигітлерівської коаліції. Радянсько-британське партнерство в 1941 р. Атлантична хартія. Московська конференція 1941 р. Вступ США у війну. Декларація Об'єднаних націй. Візит А. Ідена до Москви. Візит В. М. Молотова у Лондон та Вашингтон. Візит У. Черчілля в Москву. Проблема Другого фронту в міжсоюзницьких стосунках. Сталінградська та Курська битви - докорінний перелом у війні. Висадка англо-американських союзників у Північній Африці. Касабланська та Вашингтонська конференції. Капітуляція Італії та реакція Німеччини. «Вільна Франція». Французький комітет національного визволення. Московська конференція міністрів закордонних справ «великої трійки». Тегеранська конференція. Відкриття Другого фронту в Європі. Радянсько-польські стосунки й «катынська справа». Західні держави й питання про Східну Європу. «Відсоткова угода» між Сталіним та Черчіллем. Конференції в Бреттон-Вудсі та Думбартон-Оксі. Ялтинська (Кримська) конференція. Капітуляція Третього Рейху. Чотирьохстороння окупація Німеччини та Австрії. Заснування Організації Об'єднаних Націй. Постдамська (Берлінська) конференція. Початок «атомної» дипломатії. Приєднання СРСР до антияпонської коаліції. Атомні бомбардування Хіросіми та Нагасакі. Вступ СРСР у війну з Японією. Радянсько-китайський договір про дружбу і союз 1945 р. Капітуляція Японії. Геополітичні наслідки Другої світової війни.

Розділ 4. Ялтинсько-Потсдамська система в умовах «холодної війни» у 1945 - 1991 рр.

Тема 9. *Початок «холодної війни» та балансування на грані атомного конфлікту у 1945 – 1962 рр.*

Генеza «холодної війни». Повоєнні зовнішньополітичні розрахунки СРСР та США. Виникнення терміну «холодна війна». Створення системи ООН та особливості її

функціонування в умовах «холодної війни». «Рада міністрів закордонних справ та розмежування сфер впливу в Європі. Іранська криза 1945-1946 рр. Зародження «концепції стримування». «Довга телеграма» Дж. Кеннана. Фултонська промова У. Черчілля та реакція Й. Сталіна. Паризька конференція 1946 р. Мирні договори з союзниками Німеччини. Англо-французьке зближення. Дюнкеркський договір. Доктрина Трумена. План Маршалла. «Пакт Ріо» й утворення Організації американських держав. Західний союз. Загострення німецького питання. Перша Берлінська криза. Вашингтонська конференція й утворення НАТО. Поширення біполярного протистояння на Східну Азію. Розкол Кореї. Проголошення КНР і розкол Китаю. Ліквідація атомної монополії США. Оформлення біполярної системи та балансування на межі війни. Ідеологізація міжнародних відносин. Корейська війна 1950-1953 рр. та її міжнародні наслідки. Договір АНЗЮС. Американсько-японський союзний договір. Початок західноєвропейської інтеграції. Вступ до НАТО Греції та Туреччини. «План Плевена». Боннський договір 1952 р. Берлінська конференція «великої четвірки» 1954 р. Західноєвропейський союз. Інтеграція ФРН до НАТО. Організація Варшавського договору. Женевський саміт 1955 р. Урегулювання австрійської проблеми. Радянська програма «мирного співіснування». Політика Москви щодо країн Східної Європи. Формування Ради економічної взаємодопомоги та Організації Варшавського договору. Становище на Близькому Сході. Багдадський пакт. Суецька криза 1956 р. Доктрина Айзенговера. Близькосхідна криза 1958 р. Тайванська проблема. Утворення ЄЕС. Доктрина Гальштейна. Друга Берлінська криза. Радянсько-американські відносини на межі 1950-1960-х рр. Гонка озброєнь. Доктрина «гнучкого реагування». Кубинська революція 1959 р. «Союз заради прогресу». Карибська криза 1962 р. та її міжнародні наслідки. Проблеми деколонізації.

Тема 10. Розмивання біполярної системи у 1960-ті рр.

Модернізація зовнішньополітичних установок СРСР та США. Доктрини «гнучкого реагування» і «взаємного гарантованого знищення». Договір про обмеження випробування ядерної зброї 1963 р. Радянсько-китайський конфлікт. Доктрина Джонсона. Війна США в Індокитаї. АСЕАН та АНЗЮК. Зовнішня політика Ш. де Голля й вихід Франції з воєнної організації НАТО. Радянсько-французьке зближення. «Шестиденна війна» 1967 р. на Близькому Сході. Міжнародні договори про демілітаризацію космічного простору та нерозповсюдження ядерної зброї. «Празька весна» і «доктрина Брежнєва». «Гуамська доктрина» Р. Ніксона. «Нова східна політика» В. Брандта.

Тема 11. Міжнародна розрядка у 1970-ті рр. Гельсінські угоди 1975 р.

Нормалізація стосунків КНР зі США та Японією. Воєнно-стратегічний паритет між СРСР та США. Радянсько-американський діалог у першій половині 1970-х рр. Договори ОСО-1 і ПРО. Паризькі угоди 1973 р. та об'єднання В'єтнаму. Війна «Йом кіпур». «Човникова» дипломатія Г. Кісінджера. Кіпрська проблема. Нарада з безпеки та співробітництва в Європі. Гельсінський процес у другій половині 1970-х рр. Тихоокеанська доктрина Дж. Форда. Загострення радянсько-американських стосунків за адміністрації Дж. Картера. Кемп-Девідська угода. Договір ОСО-1. Саморозпуск СЕАТО. Китайсько-в'єтнамська війна 1979 р. Ірано-американський конфлікт і саморозпуск СЕНТО. Регіональні конфлікти в Азії, Африці та Латинській Америці. Рух неприєднання.

Тема 12. «Друга холодна війна» та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи у 1980-1991 рр.

Вторгнення СРСР до Афганістану. Зрив політики розрядки: причини та наслідки. Зовнішньополітичні стратегії СРСР та США. Доктрина Дж. Картера. Афганське питання в міжнародних відносинах. Фолклендська криза. Центральноамериканський конфлікт та його інтернаціоналізація. Інтервенція США до Гренади. Питання «євроракет» в стосунках між Сходом та Заходом. Стратегічна оборонна ініціатива Р. Рейгана й посилення гонки озброєнь. Політика «рівновідстороненості» КНР. Трансформація расистських режимів у Південній

Родезії та ПАР. Проголошення незалежності Зімбабве та Намібії. Завершення процесу деколонізації. «Нове політичне мислення» в СРСР. Радянсько-американські саміти 1985-1988 рр. Договір про РСМД. Урегулювання афганської проблеми. Віденська зустріч НБСЄ. Нормалізація радянсько-китайських стосунків. «Доктрина невтручання» М. С. Горбачова. Антикомуністичні революції в країнах Східної Європи. Падіння Берлінського муру. Зустріч М. С. Горбачова та Дж. Буша-ст. на Мальті. Об'єднання Німеччини. Паризька «Хартія для нової Європи». Операція «Буря в пустелі» та її наслідки. Розпад РЕВ та ОВД. Договір СНО-1. Самознищення СРСР й утворення Співдружності Незалежних Держав. Розвал СФРЮ. Крах Ялтинсько-Потсдамської системи.

Розділ 5. Постбіполярна система міжнародних відносин у кінці ХХ – ХХІ ст.

Тема 13. Брюссельсько-Вашингтонський порядок та його ерозія на початку ХХІ ст.

Стратегія та зовнішньополітична діяльність США за часів адміністрацій Дж. Буша старшого, Б. Клінтона, Дж. Буша молодшого, Б. Обама, Д. Трампа та Дж. Байдена. Західноєвропейські країни в системі міжнародних відносин в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Наслідки «оксамитових революцій» в країнах Центрально-Східної Європи: геополітичні зміни. Балканські війни в 1990-х рр. на території колишньої СФРЮ та їх міжнародні наслідки. Зростання загрози міжнародного тероризму в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.: атака «Аль-каїди» 11 вересня 2001 р. у Нью-Йорку та її наслідки. Режим Талібану в Афганістані та операція «Нескорена свобода». Залучення НАТО до афганської кампанії. Іракська проблема та операція «Свобода Іраку»: міжнародні наслідки. «Арабська весна» та повалення режимів в Х. Мубарака в Єгипті, М. Кадаффі в Лівії. Початок громадянської війни в Сирії та інтернаціоналізація конфлікту. Іранська ядерна програма: амбіції Тегерану та боротьба за нерозповсюдження ядерної зброї. Угода 2015 р. та причини її невдачі. Грецька боргова та міграційна кризи в Європі середині 2010-х рр. Близькосхідне питання в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.: загострення протистояння. Утворення ІДІЛ та військові операції проти неї. Міжамериканські відносини у кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Африканські країни в системі міжнародних відносин: проблеми подальшої модернізації. Збройні конфлікти в Африці та їх міжнародні наслідки. Геноцид в Руанді. Проблема міжнародного піратства. Взаємовідносини між країнами СНД у 1990-х рр. Розгортання конфліктів на теренах колишнього СРСР та спроби їх врегулювання: Придністров'я, Нагорний Карабах, Абхазія, Південна Осетія, Чечня та громадянська війна в Таджикистані. Російсько-грузинська війна 2008 р. Україна в системі міжнародних відносин в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Анексія Криму та російська збройна агресія на Сході України: міжнародні аспекти у 2014 – 2021 рр. Міжнародні організації та їх роль в системі міжнародних відносин. МДО як актор в системі міжнародних відносин в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. ООН та система спеціалізованих МДО в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.: проблеми ефективності. Декларація тисячоліття та цілі сталого розвитку. Сучасні проблеми та виклики в діяльності ООН. Рада Європи в умовах поглиблення інтеграційних процесів в Європі: розширення на Схід та посилення міжнародно-правового та культурного співробітництва в кінці ХХ ст.

Тема 14. Економічний злет Китаю та міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні у 1991 – 2020 рр.

Ключові пріоритети китайської зовнішньої політики за часів Цзянь Цземіня, Ху Цзіньтао та Сі Дзіньпіня. Концепція «Одна країна – дві системи» та передача Гонконга від Великої Британії Китаю. Проект «Один пояс – один шлях» нового шовкового шляху та його реалізація після 2013 р. Економічна модель взаємовідносин Пекіну з країнами Азії, Африки та Латинської Америки. Проблеми Тайваню та Тибету у зовнішній політиці Китаю та інших країн. Територіальні суперечки та конфлікти в Південній та Південно-Східній Азії та у Південно-Китайському морі. Випробування атомної зброї Індією та Пакистаном: зміни балансу в регіональній системі міжнародних відносин. Каргільська війна та індо-

пакистанське протистояння 2001 р. Взаємовідносини у трикутнику Китай-Пакистан-Індія. Проблеми регіональної безпеки в контексті атомної програми КНДР. Зовнішня політика Південної Кореї та Японії. Стратегія взаємовідносин США з країнами регіону. НАТО після завершення «холодної війни». Проблема розширення НАТО на схід Європи: Програма «Партнерство заради миру». НАТО після 11 вересня 2001 р.: механізми залучення до операції в Афганістані та еволюція діяльності. Взаємовідносини Україна – НАТО.

Інституціоналізація гельсінського процесу та формування ОБСЄ. Стамбульський саміт 1999 р. та його рішення: Хартія європейської безпеки. ОБСЄ та спроби врегулювання російсько-українського конфлікту.

Військові злочини та проблема покарання військових злочинців. Різанина в Сребрениці та її наслідки. Міжнародний трибунал для колишньої Югославії та його діяльність. Римський статут та Міжнародний кримінальний суд.

Тема 15. Протекціонізм та економічна інтеграція як чинники міжнародних відносин у 1991 – 2020 рр.

Передумови інтеграційних процесів: Основні етапи інтеграційного процесу та їх характерні риси: Співвідношення понять "інтеграція", "інтернаціоналізація", "глобалізація" і "міжнародне співробітництво". Інтеграційні процеси в Європі: від Європейських Співтовариств до Європейського Союзу. Маастрихтський договір та утворення ЄС. Проблема розширення ЄС на Схід на початку 1990-х рр.: копенгагенські критерії та Велике розширення ЄС та НАТО. ЄС як глобальний та регіональний гравець: особливості спільної зовнішньої та безпекової політики. Двосторонні угоди про вільну торгівлю. Взаємовідносини України та ЄС: від угоди про партнерство та співробітництво до Угоди про асоціацію. Торгівельні суперечки між США та ЄС. Енергетика як зовнішньополітичний інструмент. Нафтогазовий сектор в зовнішньополітичній діяльності Росії.

Історія розвитку інтеграційних процесів у Латинській Америці. Головні інтеграційні об'єднання: Андське співтовариство, Латиноамериканська асоціація інтеграції, Об'єднаний ринок країн Південного конуса (МЕРКОСУР). Інтеграційні процеси в Північній Америці: від Північноамериканської угоди про зону вільної торгівлі (НАФТА) до Договору ЮСМКА. Проекти Загальноамериканської зони вільної торгівлі (ФТАА) та Транстихоокеанського партнерства: причини провалу.

Внутрішні передумови інтеграції в країнах Південно-східної Азії (політичні режими й економічні моделі). Угода АСЕАН та напрями інтеграційних процесів. Міжрегіональне співробітництво країн АСЕАН із країнами Східної Азії: моделі АСЕАН +1, АСЕАН + 3. Форум Азіатсько-тихоокеанського економічного співробітництва: мета та пріоритети діяльності. Південно-азіатська асоціація регіонального співробітництва (СААРК). Історико-культурні й політичні передумови міжарабського співробітництва. Концепції арабської інтеграції спроби їх реалізації та причини невдач. Рада по співробітництву арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ).

Посилення протекціоністських поглядів Вашингтону під час президенства Д. Трампа: торговельні та тарифні війни з КНР. Угода про регіональне всебічне економічне партнерство.

Основні підходи до економічного розвитку Чорного континенту наприкінці ХХ століття. Африканський Союз (2001) та його цілі. Програма "Нове партнерство в ім'я розвитку Африки" (НЕПАД): Інтеграційні проекти країн Західної й Центральної Африки: Економічне співтовариство країн Західної Африки (ЕКОВАС), Економічне співтовариство держав Центральної Африки (СЕЕАК), Східноафриканське співтовариство, Південноафриканське співтовариство розвитку (САДК). Нерівномірність розвитку та проблеми економічних взаємовідносин африканських країн.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Міжнародні відносини на початку модерної доби: формування та розвиток Вестфальської системи												
Тема 1. <i>Вступ до історії міжнародних відносин. Вестфальська система та її особливості до середини XVIII ст..</i>	8	2	2			6						
Тема 2. <i>Ерозія Вестфальської системи в другій половині XVIII – на початку XIX ст. Наполеонівські війни та їх наслідки.</i>	14	2	6			6						
Разом за розділом 1	22	4	8			12						
Розділ 2. Віденська система у «Довгому XIX ст.» та її крах в умовах Першої світової війни.												
Тема 3. <i>Система Меттерніха та зовнішньополітична стратегія великих держав до середини XIX ст. «Весна народів та її наслідки».</i>	8	2	2			4						
Тема 4. <i>Трансформація Віденської системи після Кримської війни: Франкфуртсько-Берлінський порядок та «Східне питання».</i>	8	2	2			4						
Тема 5. <i>Епоха імперіалізму та формування вузла протиріч на світовій арені у кінці XIX – на початку XX ст. Перша світова війна.</i>	8	2	2			4						
Разом за розділом 2	24	6	6			12						
Розділ 3. Версальсько-Вашингтонська система та Друга світова війна у 1918 – 1945 рр.												
Тема 6. <i>Міжнародні відносини у кінці 1910-х та у 1920 рр.: у пошуках миру.</i>	8	2	2			4						
Тема 7. <i>«Велика депресія» та ерозія Версальсько-Вашингтонської системи у 1930-ті рр.</i>	8	2	2			4						
Тема 8. <i>Міжнародні відносини в умовах «Другої світової війни».</i>	8	2	2			4						
Разом за розділом 3	24	6	6			12						
Розділ 4 Ялтинсько-Потсдамська система в умовах «холодної війни» у 1945 - 1991 рр.												
Тема 9. <i>Початок «холодної війни» та балансування на грані атомного конфлікту у 1945 – 1962 рр.</i>	10	4	2			4						
Тема 10. <i>Розмивання біполярної системи у 1960-ті рр.</i>	6	2	2			2						
Тема 11. <i>Міжнародна розрядка у 1970-ті рр. Гельсінські угоди 1975 р.</i>	8	2	2			4						
Тема 12. <i>«Друга холодна війна» та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи у 1980-</i>	8	2	2			4						

1991 рр.												
Разом за розділом 4	32	10	8			14						
Розділ 5 Постбіполярна система міжнародних відносин у кінці XX – на початку XXI ст.												
Тема 13. Брюссельсько-Вашингтонський порядок та його ерозія на початку XXI ст.	8	4	2			2						
Тема 14. Економічний злет Китаю та міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні у 1991 – 2020 рр.	6	2	2			2						
Тема 15. Протекціонізм та економічна інтеграція як чинники міжнародних відносин у 1991- 2020 рр.	4	2				2						
Разом за розділом 5	18	6	4			6						
Усього годин	120	32	32			56						

4. Теми семінарських занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Розділ 1. Міжнародні відносини на початку модерної доби: формування та розвиток Вестфальської системи	
1	Філософсько-політична думка XVI – XVIII ст. щодо міждержавних відносин: погляди Н. Маккіавеллі, Е. Роттердамського та Г. Гроція.	2
2	Франція в системі міжнародних відносин за часів Людовика XIV	2
3	Війна за незалежність США та міжнародні відносини.	2
	Розділ 2. Віденська система у «Довгому XIX ст.» та її крах в умовах Першої світової війни.	
4	Східне питання в XIX – на початку XX ст.	2
5	Колоніальна система та імперіалізм європейських держав в кінці XIX – на початку XX ст.	2
6	Міжнародні відносини в умовах Першої світової війни	2
	Розділ 3. Версальсько-Вашингтонська система та Друга світова війна у 1918 – 1945 рр.	
7	Німецька проблема та репараційне питання в 1919 – 1933 рр.	2
8	Ерозія Версальсько-Вашингтонської системи в кінці 1930-х рр.	2
9	Міжнародні відносини в умовах Другої світової війни	2
	Розділ 4 Ялтинсько-Потсдамська система в умовах «холодної війни» у 1945 - 1991 рр.	
10	Німецька проблема в умовах «Холодної війни» у 1945 – 1962 рр.	2
11	Німецька проблема в другій половині 1960-х – наприкінці 1980-х рр.: від «Нової східної політики» до об'єднання Німеччини.	2
12	Близькосхідний конфлікт другій половині XX ст.	2
13	Азійський вимір «Холодної війни»: конфлікти в Кореї та В'єтнамі.	2
	Розділ 5 Постбіполярна система міжнародних відносин у кінці XX – на початку XXI ст.	
14	Балканські війни кінця XX ст. та їх міжнародні наслідки.	2
15	Розпад СРСР та конфлікти на пострадянському просторі.	2
16	Проекти економічної інтеграції у Південній та Південно-Східній Азії.	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<p>Тема 1. <i>Вступ до історії міжнародних відносин. Вестфальська система та її особливості до середини XVIII ст.</i></p> <p>Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Причини, етапи та наслідки Тридцятирічної війни середини XVII ст. - Розвиток дипломатії як зовнішньополітичного інструменту в другій половині XVII ст. - Дипломатична революція середини XVIII ст. та її наслідки. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 1. - Kissinger H. <i>Diplomacy</i>. Simon & Schuster, 1994 - Ціватий В.Г. Європейська зовнішня політика доби раннього Нового і Нового часу: проблеми інституціоналізації (теоретико-методологічний аспект) // Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2000. Вип. 4. С. 268-274. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2000_4_28. 	6
2	<p>Тема 2. <i>Ерозія Вестфальської системи в другій половині XVIII – на початку XIX ст. Наполеонівські війни та їх наслідки</i></p> <p>Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Велика Французька революція й міжнародні відносини в 1789-1799 рр. - Велика Британія та антинаполеонівські коаліції: - Континентальна блокада та її наслідки. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 2. - Black J. <i>The French Revolutionary and Napoleonic Wars. Strategies for a World War</i>. Rowman & Littlefield Publishers, 2022. - <i>The Encyclopedia of the French Revolutionary and Napoleonic Wars_ A Political, Social, and Military History</i>. V. 3. 2006. - Kissinger H. <i>Diplomacy</i>. Simon & Schuster, 1994 	6
3	<p>Тема 3. <i>Система Меттерніха» та зовнішньополітична стратегія великих держав до середини XIX ст. «Весна народів та її наслідки».</i></p> <p>Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Священний союз та його діяльність. - Зовнішня політика Франції в першій половині XIX ст.: від Віденського конгресу до «весни народів». <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 3. - Kissinger H. <i>Diplomacy</i>. Simon & Schuster, 1994. - Хижняк І. Системи міжнародних відносин в історії Нового часу. Київ, 2011. 	4
4	<p>Тема 4. <i>Трансформація Віденської системи після Кримської війни: Франкфуртсько-Берлінський порядок та «Східне питання».</i></p> <p>Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Об'єднання Італії: міжнародні аспекти. - Великогерманський та малогерманський проекти об'єднання Німеччини. 	4

	<p>Австро-пруська війна 1866 р.</p> <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 4. - Kissinger H. Diplomacy. Simon & Schuster, 1994. - Farmer A., Andrina S. Access to History. The Unification of Germany 1815-1919. Hodder Education, 2004. - Pearce R., Andrina S. Access to History. The Unification of Italy. Hodder Education, 2004. 	
5	<p>Тема 5. <i>Епоха імперіалізму та формування вузла протиріч на світовій арені у кінці XIX – на початку XX ст. Перша світова війна.</i></p> <p>Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Англо-бурська війна та її наслідки. - Іспансько-американська війна та її наслідки. - Балканські війни 1912 – 1913 рр. та сприйняття Балкан як «порохового льоуху» Європи. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 5. - Kissinger H. Diplomacy. Simon & Schuster, 1994. - Scholtz G. D., Theron B. The Anglo-Boer War 1899-1902. Protea Book House. 2000. - Quesada A., Walsh S. The Spanish-American War And The Philippine Insurrection. Osprey Publishing, 2007. - Hall R. C. The Balkan Wars 1912-1913: Prelude to the First World War. Routledge, 2000. 	4
6	<p>Тема 6. <i>Міжнародні відносини у кінці 1910-х та у 1920 рр.: у пошуках миру.</i></p> <p>Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мирні угоди з союзниками Німеччини. - Зовнішня політика Франції й формування нової системи союзів Парижу на Сході Європи. - Генуезька конференція 1922 р. та німецько-радянський договір в Рапалло. - Проблема військових боргів у взаємовідносинах між США та країнами Західної Європи <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 6. - Кіссінджер Г. Дипломатія. К., 2021. - Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Fink C. The Genoa Conference. European Diplomacy, 1921–1922. University of North Carolina Press. 1984. - Ferguson N. The pity of war. Allen Lane. 1998. - Bailey T. A diplomatic history of the American people. Englewood Cliffs, 1974. 	4
7	<p>Тема 7. <i>«Велика депресія» та ерозія Версальсько-Вашигтонської системи у 1930-ті рр.</i></p> <p>Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ситуація в Східній Азії на початку 1930-х рр. - Окупація Маньчжурії Квантунською армією та створення Маньчжоу-Го. - Місія Літтона. Вихід Японії з Ліги націй - Громадянська війна в Іспанії: фактори інтернаціоналізації конфлікту та позиція США й країн Західної Європи. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела:</p>	4

	<ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 7. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Bailey T. A diplomatic history of the American people. Englewood Cliffs, 1974. - Kissinger H. Diplomacy. Simon & Schuster, 1994. - Lamb M., Tarling N. From Versailles to Pearl Harbor. The Origins of the Second World War in Europe and Asia. Macmillan Education. 2001. - Payne S. G. The Spanish Civil War. Cambridge University Press. 2012. 	
8	<p>Тема 8. <i>Міжнародні відносини в умовах «Другої світової війни».</i> Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Німецький «Новий порядок» в Європі: ключові риси. - Холокост: міжнародні аспекти та спроби протидії. - Франція на міжнародній арені в умовах Другої світової війни. - Угода в Бреттон-Вуді 1944 р. та її рішення. - Конференція в Сан-Франциско та формування ООН. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела::</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 8. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Bartrop P. R. The Routledge History of the Second World War. Routledge. 2022. - Bauer R. The Construction of a National Socialist Europe during the Second World War. How the New Order Took Shape. Routledge. 2019. - Bordo M., Eichengreen B. A Retrospective on the Bretton Woods system. Chicago, 1993. 692 p. - Козицький А. Геноцид та політика масового винищення цивільного населення у ХХ столітті (причини, особливості, наслідки). Навчальний посібник. Львів, 2012. 	4
9	<p>Тема 9. <i>Початок «холодної війни» та балансування на грані атомного конфлікту у 1945 – 1962 рр.</i> Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Пакт Ріо» й утворення Організації американських держав. - Поширення біполярного протистояння на Східну Азію. Проголошення КНР і розкол Китаю. Тайванська проблема - Договір АНЗЮС. - Зовнішня політика СРСР в умовах холодної війни: формування Ради економічної взаємодопомоги та Організації Варшавського договору. - Революція на Кубі: міжнародні наслідки. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 9. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Крушинський, В. Міжнародні відносини та світова політика: 1945 – 1980. К., 2007. - Gaddis J. L. The Cold War. A New History. Penguin. 2011. - Dunbabin J.P.D The Cold War. The Great Powers and Their Allies. Routledge. 2007. - Frankel M. High noon in the Cold War. Kennedy, Khrushchev, and the Cuban Missile Crisis. Ballantine Books. 2004. - Kissinger H. Diplomacy. Simon & Schuster, 1994. 	4
10	<p>Тема 10. <i>Розмивання біполярної системи у 1960-ті рр.</i> Опрацювання таких питань:</p>	2

	<ul style="list-style-type: none"> - Проблеми деколонізації в 1960-ті роки. «Рік Африки» та його наслідки. - Рух неприєднання в системі міжнародних відносин у 1960-ті рр. - Зовнішня політика Франції за часів Де Голля. Вихід Франції з військової структури НАТО 1966 р. - Радянсько-китайські протиріччя. Конфлікт за о. Даманський. - Ядерна зброя як елемент протистояння наддержав в «холодній війні». <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела::</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 10. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Крушинський, В. Міжнародні відносини та світова політика: 1945 – 1980. К., 2007. - Leffler M. P., Westad O. A. The Cambridge History of the Cold War. Volume 1-3, Cambridge University Press. 2010. - Buzan B., Hansen L. International Security. Vol.1: The Cold War and Nuclear Deterrence. Sage Publications Ltd, 2007. 	
11	<p>Тема 11 <i>Міжнародна розрядка у 1970-ті рр. Гельсінські угоди 1975 р.</i></p> <p>Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розпад Бреттон-вудської системи: причини та наслідки. - Нафтове ембарго ОПЕК та міжнародні наслідки. - Америко-китайські відносини в 1970-ті рр.: від дипломатії пінг-понга, візиту Р. Ніксона до встановлення дипломатичних відносин в 1979 р. - Китайсько-ветнамська війна 1979 р. - Ірано-американський конфлікт і саморозпуск СЕНТО. - Регіональні конфлікти в Африці в 1970-ті рр. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 11. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - Крушинський, В. Міжнародні відносини та світова політика: 1945 – 1980. К., 2007. - Gaddis J. L. The Cold War. A New History. Penguin. 2011. - Kissinger H. Diplomacy. Simon & Schuster, 1994. 	4
12	<p>Тема 12 <i>«Друга холодна війна» та розпад Ялтинсько-Потсдамської системи у 1980-1991 рр.</i></p> <p>Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фолклендська криза та її наслідки - Військова операція США в Гранаді. - Подолання періоду євросклерозу: Єдиний європейський акт 1986 р. та його наслідки. - Радянсько-американські зустрічі на найвищому рівні в другій половині 1980-х рр.: причини, результати та наслідки. - «Оксамитові революції на сході Європи та їх геополітичні наслідки. - Паризька хартія для нової Європи: зміни зовнішньополітичних підходів ворогуючих сторін. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 12. - Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с. - 	4

	<ul style="list-style-type: none"> - Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. К., 2006. - Leffler M. P., Westad O. A. The Cambridge History of the Cold War. Volume 1-3, Cambridge University Press. 2010. - https://www.osce.org/ru/mc/39520 	
13	<p>Тема 13. <i>Брюссельсько-Вашингтонський порядок та його ерозія на початку XXI ст.</i> Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Арабська весна» та повалення режимів в Х. Мубарака в Єгипті, М. Кадаффі в Лівії: міжнародні аспекти. - Громадянська війна в Сирії та інтернаціоналізація конфлікту. - Іранська ядерна програма: амбіції Тегерану та боротьба за нерозповсюдження ядерної зброї. Угода 2015 р. та причини її невдачі. - Міграційна кризи в Європі середині 2010-х рр. - Друга конголезька війна в Африці та її наслідки. - Проблема піратства та загроза міжнародному транспортному сполученню на початку XXI ст. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 13. - The World Community and the Arab Spring. / Ed. by Çakmak C., Özçelik A. Palgrave Macmillan, 2019 - https://www.iaea.org/newscenter/focus/iran - https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/migration_en - ReynTjens F. The Great African War. Congo and Regional Geopolitics, 1996–2006. New York., 2009. 339 p. - https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20101000_piracy_ginkel_putten_intro.pdf - https://usa.mfa.gov.ua/ - https://ua.usembassy.gov/uk/ 	2
14	<p>Тема 14. <i>Економічний злет Китаю та міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні у 1991 – 2020 рр.</i> Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Концепція «Одна країна – дві системи» та передача Гонконга від Великої Британії Китаю. - Економічна модель взаємовідносин Пекіну з країнами Азії, Африки та Латинської Америки - Територіальні суперечки в Південно-китайському морі: історія та сучасний стан. Позиції сторін. - Зовнішньополітичні пріоритети Індії в кінці XX – на початку XXI ст. - Українсько-китайські відносини в кінці XX – на початку XXI ст. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір). Література та джерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 14. - https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/ - Danner L. K. China's Grand Strategy: Contradictory Foreign Policy? Palgrave Macmillan, 2018. 296 p. - Turcsányi R.Q. Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Sources, Domestic Politics, and Reactive Foreign Policy. Springer International Publishing, 2018. 197 p. - https://mea.gov.in/ 	2
15	<p>Тема 15. <i>Протекціонізм та економічна інтеграція як чинники міжнародних відносин у 1991-2020 рр.</i> Опрацювання таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зовнішньополітична стратегія США та проекти загальноамериканської зони вільної торгівлі (ФТАА) та Транстихоокеанського партнерства. - Південно-азіатська асоціація регіонального співробітництва (СААРК). - Рада по співробітництву арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ). 	2

	<ul style="list-style-type: none"> - Інтеграційні проекти країн Західної й Центральної Африки: Економічне співтовариство країн Західної Африки (ЕКОВАС), Економічне співтовариство держав Центральної Африки (СЕЕАК). - Взаємовідносини України та ЄС: від угоди про партнерство та співробітництво до Угоди про асоціацію. <p>Підготовка до тестів, доповнення лекційного матеріалу, розробка опорного конспекту та творчого завдання (на вибір).</p> <p>Література та джерела::</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дистанційний курс «Історія міжнародних відносин». Тема 15. - Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник./ склад. А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. Чернівці, 2010. 212 с. - https://eu-ua.kmu.gov.ua/analitika - https://gcc-sg.org/en-us/Pages/default.aspx - https://www.saarc-sec.org/ - https://www.ecowas.int/ 	
Разом		56

В результаті опрацювання завдань для самостійної роботи студент має обрати тему для творчого завдання (есе) до одного з розділів, затвердити остаточне формулювання у викладача та виконати його впродовж семестру (Однією з можливих тем є обрання окремого політичного діяча та аналіз його впливу на міжнародні відносини свого часу).

Для визначення рівня засвоєння матеріалу передбачається й проміжне тестування за розділами.

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання не передбачене навчальним планом.

7. Методи навчання

Таблиця 7.1. Відповідність методів навчання програмним результатам навчання

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01.	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	Пояснювально-інформаційний та репродуктивний методи: Лекція (PBL); пошук інформації для семінарів та самостійної роботи, поєднання репродуктивного, евристичного та дослідницького методів під час аудиторної та самостійної роботи (має продемонструвати	Оцінювання різних видів активності на семінарських заняттях, аналітичної частини творчого завдання для самостійної роботи, тестування в системі Moodle, відповіді на письмовому екзамені.

		вміння використовувати аналіз, синтез, індукцію та дедукцію при аналізі історії міжнародних відносин).	
PH17	Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.	Лекції, семінари (аналітичні доповіді, підготовка презентацій, рольові ігри з моделювання роботи міжнародних організацій та участі в роботі цих організацій представників різних держав, дослідження кейсів з історії міжнародних конференцій, підготовка наукової частини творчого завдання для самостійної роботи та презентація.	Оцінювання різних видів активності на семінарських заняттях, аналітичної частини творчого завдання для самостійної роботи, тестування в системі Moodle, відповіді на письмовому екзамені
PH19.	Аналізувати нормативно-правові документи, правильно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних відносин.	Лекції, семінари, робота в проектних командах, рольові ігри з моделювання роботи міжнародних організацій, дослідження кейсів з історії розвитку системи міжнародного права, підготовка презентацій ,	Оцінювання різних видів активності на семінарських заняттях, аналітичної частини творчого завдання для самостійної роботи, тестування в системі Moodle, відповіді на письмовому екзамені.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись й інші види активностей здобувача:

– проходження дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

– участь у міжнародних наукових та освітніх заходах (тренінги, конференції, семінари з історії міжнародних відносин з підготовкою доповіді, проекту, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

– розробка сценаріїв ігор з історії міжнародних відносин (настільні, комп'ютерні, застосунки для смартфонів тощо, що підтверджується демонстрацією проєктних матеріалів).

8. Методи контролю

Перевірка засвоєння тем, формування необхідних компетенцій та досягнення запланованих програмних результатів навчання здійснюється завдяки поточному (проміжному) контролю упродовж семестру та підсумковому під час проведення екзамену.

Поточний контроль передбачає оцінювання знань та різних видів активності здобувачів під час аудиторної та позааудиторної роботи. Аудиторний контроль спрямований на виявлення рівня підготовки та набуття необхідних знань та компетенцій та передбачає оцінювання результатів навчання під час семінарських занять та лекцій за такими видами:

- активність роботи здобувача під час лекцій (наприклад участь в бесіді), семінарських занять (підготовка доповідей, презентацій, виконання дослідницьких завдань під час розгляду окремих кейсів, участь в дискусіях та дебатах, моделювання та рольові ігри).

- контроль та оцінювання якості підготовки завдань для самостійної роботи здобувачів (творче завдання або тестування);

- оцінювання навичок спільної проєктної роботи в командах та індивідуальної самостійної роботи (семінари та самостійна робота);

- перевірка рівня користування сучасним науковим доробком, застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій (семінари та самостійна робота).

Загальна оцінка протягом семестру – **60 б.** За семінарські заняття – не більше **36 балів**, **12 балів** – проміжне тестування самостійної роботи, **12 балів** – перевірка самостійної роботи (у вигляді творчого завдання).

Підсумковий контроль під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за виконання екзаменаційних завдань – **40 балів**. Екзамен складається з двох частин: підсумкового тесту та письмової роботи. Тестування передбачає необхідність відповісти на 30 питань за 30 хв., максимальна кількість за тест – **20 б.** Під час письмової частини здобувачу буде необхідно відповісти на три питання (одне питання з розділу 1-2, **макс. 6 б.**, згідно критеріям оцінювання; друге питання стосується розділу 3-4, **макс. 6 б.**, згідно критеріям оцінювання, третє питання – до розділу 5, **макс 7 б.** згідно критеріям оцінювання). Всього за письмову частину можна отримати **макс. 20 балів**. Після перевірки тестів та екзаменаційних робіт здобувач має право подати на апеляцію щодо підсумкової оцінки через систему дистанційного навчання (форум в курсі «Історія міжнародних відносин» в системі Moodle).

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Тестування онлайн до кожного розділу	За кожним розділом передбачається проміжне тестування (2*2*3*3*2 бали).	12
Робота на семінарських заняттях	За кожне семінарське заняття здобувачу, який продемонстрував всебічні знання з теми, показав уміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією, приймає активну участь під час різних видів аудиторної роботи як в командах, так і індивідуально.	3
	впевнене засвоєння теми, знання історичної хронології, уміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати історичний матеріал, проявляє активність під час різних видів аудиторної роботи, як в командах так і індивідуально.	2
	виставляється за часткове висвітлення змісту питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань, мають місце окремі помилки, під час аудиторної роботи інколи проявляє	1

	активність як в командах, так і індивідуально.	
Робота самостійними завданнями	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (творче завдання, есе, рецензія тощо) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, вмів використовувати теоретичні підходи та аналітичні моделі, фахово обгрунтовує одержані результати; показує знання джерел та літератури.	12-9
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував знання матеріалу, окремі елементи аналітичних моделей та теоретичних підходів, вмів обгрунтовувати одержані результати; показує істотне знання джерел та літератури.	8-5
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркове знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обгрунтування висновків потребує доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.	4-1
Екзаменаційна робота	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на окреме питання (одне з трьох) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, орієнтується в фахових дослідженнях, демонструє вміння аналізувати окремі кейси з історії міжнародних відносин, вмів обгрунтовувати причинно –наслідкові зв'язки, показує впевнене знання історичних джерел, дотичних до курсу. .	7-6
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді окреме питання (одне з трьох) продемонстрував часткове знання матеріалу, окремих фахових досліджень, вмів аналізувати історичні події на міжнародній арені; показує достатнє знання джерел дотичних до курсу..	5-4
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркове знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обгрунтування висновків потребує доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.	3-1
Підсумкове тестування	30 питань за 30 хвилин (по 4 питання до перших чотирьох розділів, 16 питань з п'ятого розділу). 1 питання - 0,66 б.	1 питання - 0,66 б. Всього max 20 б.0

УВАГА! У разі виявлення плагіату або інших видів академічної недоброчесності здобувач одержує нульову оцінку за відповідний вид завдань.

9. Схема нарахування балів

Поточне оцінювання роботи здобувачів на практичних заняттях та самостійної роботи															Всього	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
3,5	7	3,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література Базова література

Дистанційний курс в системі електронного навчання «Moodle»:
<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5192>

1. Арон Р. Мир та війна між націями / Пер. з фр. К., 2000.
2. Бжезінський Зб. Велика шахівниця. К., 2018. 288 с.
3. Дейвіс Н. Європа: історія. Київ: Основа, 2020. 1464 с.
4. Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с.
5. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. 1991-2003. Анатована історична хроніка міжнародних відносин. К.: «Генеца», 2004. 613 с.
6. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім "Слово", 2011. 632 с.
7. Кіссінджер Г. Дипломатія. К., 2021.
8. Коппель О. Міжнародні системи та глобальний розвиток. К., 2004.
9. Коппель О. Міжнародні відносини ХХ століття. Навчальний посібник. К., 2019. 390 с.
10. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика / за ред. В. А. Манжоли. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
11. МакНіл В. Піднесення Заходу: Історія людського суспільства. К., 2002.
12. Марущак М. Й. Історія дипломатії ХХ ст.: Курс лекцій. Львів, 2003.
13. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років: навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2007. 366 с.
14. Міжнародні системи та глобальний розвиток. К., 2014.
15. Нариси з історії дипломатії України К., 2001. 733 с.
16. Україна в міжнародних відносинах: енциклопедичний словник-довідник. Вип. 5 / ред. М. М. Варварцев. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2014. 331 с.
17. Ченчик Д. В. До витоків європейської інтеграції: Гаазький конгрес 1948 року і утворення Ради Європи // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. № 728: Історія. Х., 2006. Вип. 38. С. 186-195.
18. Шепелев М. А. Теорія міжнародних відносин: Підручник. К., 2004.
19. Ashworth L. M. A History of International Thought: From the origins of the modern state to academic international relations. New York - London. 2014
20. Buzan B., Little R. International Systems in World History. Oxford. 2000
21. Colin S. G. War, Peace and International Relations. An Introduction to Strategic History. New York, 2007.
22. Historiographical Investigations in International Relations. / Ed. by Schmidt B.C., Guilhot N. Palgrave Macmillan. 2019
23. Kissinger H. Diplomacy. Simon & Schuster, 1994.
24. Puchala D. J. Theory and History in International Relations. New York - London. 2003
25. Ringmar E. History of International Relations. A Non-European Perspective. Cambridge. 2019
26. Smith J. The United States and Latin America. A History of American Diplomacy, 1776–2000. New York - London. 2005.
27. Williamson D.G. War and Peace: International Relations 1878–1941. London. 2009.
28. Williams A. J. W., Hadfield A., Simon J. International History and International Relations. London, New York. 2012.

Допоміжна література

1. Ададуров В. «Наполеоніада» на сході Європи: Уявлення, проекти та діяльність уряду Франції щодо південно-західних окраїн Російської імперії на початку ХІХ століття. Львів, 2007.

2. Брехуненко В. Московська експансія: Переяславська рада 1654 року. К., 2005.
3. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. К., 2009.
4. Галака С. П. Проблема нерозповсюдження ядерної зброї у міжнародних відносинах. К., 2002.
5. Держалюк М. Міжнародне становище України та її визвольна боротьба у 1917 – 1922 рр. К., 1998.
6. Джадт Т. Після війни. Історія Європи від 1945 року. Київ, 2020.
7. Жергін С. Азіатсько-Тихоокеанський регіон: історія і сучасність: Навч. посібник. К., 1993.
8. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918 – 1945): Підручник. К., 2011.
9. Ігнат'єв П. М. Індія на шляху до лідерства в Південній Азії. Чернівці, 2006.
10. Козицький А. Геноцид та політика масового винищення цивільного населення у ХХ столітті (причини, особливості, наслідки). Навчальний посібник. Львів, 2012.
11. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування. К., 2012.
12. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. Париж. Нью-Йорк. Львів, 1993.
13. Крушинський В. Європейський Союз: Історія і сучасність. К., 2000.
14. Крушинський В. Міжнародні відносини та світова політика: 1945 – 1980 / В. Крушинський, В. Манжола. К., 2007.
15. Левітас Ф. Друга світова війна і український вимір. К., 2011.
16. Машевський О. П. Проблема Чорноморських проток у міжнародних відносинах (1870 р. – початок 1920-х рр.). К.: "Аквілон-Плюс", 2010.
17. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 1970-ті роки): Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. К., 2001.
18. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 роки): Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. К., 2001.
19. Оглоблін О. Гетьман Іван Мазепа і Москва. К., 1994.
20. Перша світова війна й Україна (до 100-річчя початку Великої війни) / Смолій В.А. (відп. ред.). К., 2014.
21. Різ Д. Друга світова війна за зачиненими дверима: Сталін, нацисти і Захід: Пер. з англ. К., 2010.
22. Соловійова В. Дипломатична діяльність українських національних урядів у 1917 – 1921 рр.: Монографія. К., 2006.
23. Троян С. С. Политическая борьба в Германии по вопросам колониальной политики (80-90-х гг.). Черновцы, 1993.
24. Троян С.С., Троян П.С. Отто фон Бісмарк і колоніальне питання в Німеччині (1840 – 1890 рр.). Рівне: РІС КСУ, 2011..
25. Україна в міжнародних відносинах ХХ століття. Львів, 2004.
26. Федорук Я. Віленський договір 1656 року: Східноєвропейська криза і Україна в середині XVII століття. К., 2011.
27. Цветков Г. Х. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 – 1945 рр. К., 1997.
28. Циватий В.Г. Європейська зовнішня політика доби раннього Нового і Нового часу: проблеми інституціоналізації (теоретико-методологічний аспект) // Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2000. Вип. 4. С. 268-274. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2000_4_28.
29. Чухліб Т. Гетьмани і монархи: Українська держава в міжнародних відносинах 1648-1714 рр. Вид. 2-е, допов. К., 2005.
30. Чухліб Т. Переяслав 1654 року та проблема міжнародного утвердження українського гетьманату. К., 2003.
31. Atwood L. The Vietnam War: a concise international history. Oxford University Press.

2008.

32. Bailey T. A diplomatic history of the American people. Englewood Cliffs, 1974.
33. Bartrop P. R. The Routledge History of the Second World War. Routledge. 2022.
34. Barnes G. F. The Soviet Afghan War. 1979-89. Osprey Publishing. 2012.
35. Bauer R. The Construction of a National Socialist Europe during the Second World War. How the New Order Took Shape. Routledge. 2019.
36. Bell P. M. H. The Origins of the Second World War in Europe. Routledge. 2013.
37. Black J. The French Revolutionary and Napoleonic Wars. Strategies for a World War . Rowman & Littlefield Publishers, 2022.
38. Bordo M., Eichengreen B. A Retrospective on the Bretton Woods system. Chicago, 1993. 692 p.
39. Bosworth R., Maiolo J. The Cambridge History of the Second World War. Volume 2. Politics and Ideology. Cambridge University Press. 2017.
40. Bouverie T. Appeasing Hitler. Chamberlain, Churchill and the Road to War. Bodley Head. 2019.
41. Brendon P. The Dark Valley. A Panorama of the 1930s. Vintage. 2002.
42. Buzan B., Hansen L. International Security. Vol.1: The Cold War and Nuclear Deterrence. Sage Publications Ltd, 2007.
43. Crump L. The Warsaw Pact Reconsidered. International relations in Eastern Europe, 1955–69. New York, 2015.
44. Dailey A., Williamson D. G. Peacemaking, peacekeeping – international relations 1918–36. London. 2012.
45. Danner L. K. China’s Grand Strategy: Contradictory Foreign Policy? Palgrave Macmillan, 2018. 296 p.
46. Darwin J. The Empire Project. The Rise and Fall of the British World-System. 1830-1970. Cambridge University Press. 2009.
47. Dunbabin J.P.D The Cold War. The Great Powers and Their Allies. Routledge. 2007.
48. Duroselle J. B. France and the Nazi Threat. The Collapse of French Diplomacy 1932-1939. Enigma Books. 2004.
49. Dyer T. H. The Supremacy of France and the Wars of Louis XIV. Didactic Press, 2015
50. Eilam E. Israel, the Arabs and Iran. International Relations and Status Quo, 2011–2016. New York, 2018.
51. Farmer A., Andrina S. Access to History. The Unification of Germany 1815-1919. Hodder Education, 2004.
52. Fink C. The Genoa Conference. European Diplomacy, 1921–1922. University of North Carolina Press. 1984.
53. Frankel M. High noon in the Cold War. Kennedy, Khrushchev, and the Cuban Missile Crisis. Ballantine Books. 2004.
54. Gaddis J. L. We Now Know. Rethinking Cold War. Oxford, 1997.
55. Gaddis J. L. The Cold War. A New History. Penguin. 2011.
56. Gary B. M., Andrew S. T. Empire and Globalisation. Networks of People, Goods and Capital in the British World. (1850-1914). Cambridge University Press. 2010.
57. Geyer M., Tooze A. The Cambridge History of the Second World War, Volume 3ю Total War: Economy, Society and Culture. Cambridge University Press, 2015.
- 58.
59. Hall R. C. The Balkan Wars 1912-1913: Prelude to the First World War. Routledge, 2000.
60. Holthaus L. Pluralist Democracy in International Relations. Palgrave Macmillan. 2018.
61. Lamb M., Tarling N. From Versailles to Pearl Harbor. The Origins of the Second World War in Europe and Asia. Macmillan Education. 2001.
62. Leffler M. P., Westad O. A. The Cambridge History of the Cold War. Volume 1-3, Cambridge University Press. 2010.
63. Loth W. The Division of the World. 1941–1955. Routledge. 1988.

64. Lynn J.A. The Wars of Louis XIV, 1667 - 1714 . Routledge.1999.
65. Lyons M., Ulbrich D. World War II. A Global History. Routledge. 2021.
66. Mitchell H. K. The Vietnam War. Routledge. 2018.
67. Miglietta J. P. Hitler's Allies: The Ramifications of Nazi Alliance Politics in World War II. Routledge. 2022.
68. Neiberg M. S. The Treaty of Versailles: A Concise History. Oxford, 2017.
69. Page M., Sonnenberg P. Colonialism: An International Social, Cultural, and Political Encyclopedia. ABC-CLIO. 2003.
70. Payne S. G. The Spanish Civil War. Cambridge University Press. 2012.
71. Pearce R., Andrina S. Access to History. The Unification of Italy. Hodder Education, 2004.
72. Percy S. Mercenaries: The History of a Norm in International Relations. New York. 2007.
73. Perkins J. The House of Bourbon - France Under Louis XIV and the Regency. Didactic Press. 2015.
74. Pittman A. From Ostpolitik to Reunification: West German-Soviet Political Relations Since 1974. Cambridge: Cambridge University Press, 2002.
75. Ploky S. Nuclear Folly. A History of the Cuban Missile Crisis. W. W. Norton & Company. 2021.
76. Reynolds D., Spohr K Transcending the Cold War. Summits, statecraft, and the dissolution of bipolarity in Europe, 1970 – 1990. Oxford University Press. 2016
77. ReynTjens F. The Great African War. Congo and Regional Geopolitics, 1996–2006. New York., 2009.
78. Quesada A., Walsh S. The Spanish-American War And The Philippine Insurrection. Osprey Publishing, 2007.
79. Scholtz G. D., Theron B. The Anglo-Boer War 1899-1902. Protea Book House. 2000.
80. Storey W. K. The First World War. A Concise Global History. Rowman & Littlefield Publishers. 2020.
81. Taylor F. The Berlin Wall: A World Divided, 1961-1989. Harper Perennial, 2008.
82. The Encyclopedia of the French Revolutionary and Napoleonic Wars_ A Political, Social, and Military History. V. 3. 2006.
83. The World Community and the Arab Spring. / Ed. by Çakmak C., Özçelik A. Palgrave Macmillan, 2019.
84. Turcsányi R.Q. Chinese Assertiveness in the South China Sea: Power Sources, Domestic Politics, and Reactive Foreign Policy. Springer International Publishing, 2018.
85. Tucker S. C., Roberts P. M. The Encyclopedia of the Cold War. A Political, Social, and Military History, Volume 1-5. ABC-CLIO. 2007.
86. Urwin D. The Community of Europe. A History of European Integration Since 1945- Routledge. 2014.
87. Wesseling H. L. The European Colonial Empires. 1815-1919. Routledge. 2004.
88. Wilson P. The Economic Factor in International Relations: A Brief Introduction, London. 2002.
89. Winkler H. A. Germany: The Long Road West. Volume 2.: 1933–1990. Oxford University Press. 2007.
90. Young J.W., Kent J. International Relations Since 1945. Oxford University Press. 2013.
91. Zubkov V. A Failed Empire. The Soviet Union in the Cold War from Stalin to Gorbachev. The University of North Carolina Press. 2007.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Асоціація держав Південно-Східної Азії: <http://www.aseansec.org>

Європейський суд з прав людини: <http://www.echr.coe.int/echr/>

Офіційний сайт Європейського Союзу: <http://europa.eu/>
 Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду:
<http://www.imf.org/external/index.htm>
 Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду: <https://www.icc-cpi.int/>
 Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду: <https://www.imf.org/ru/Home>
 Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу (НАТО):
<https://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>.
 Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі:
<http://www.osce.org/>.
 Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй: <https://www.un.org/ru/>
 Офіційний сайт Ради Європи <http://www.coe.int/>
 Офіційний сайт Світової організації торгівлі: <http://www.wto.org/>.
 Сайт національного архіву Великої Британії:
<https://www.nationalarchives.gov.uk/>
 Сайт парламенту Великої Британії: <https://www.theyworkforyou.com/>
 Сайт Державного департаменту США, розділ історія: <https://history.state.gov/>
 Сайт Міністерства закордонних справ Китайської народної республіки:
https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/
 1914-1918-online. International Encyclopedia of the First World War”:
<https://encyclopedia.1914-1918-online.net/home.html>
 Youtube: <https://www.youtube.com/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію).

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться заняття за посиланням:

(<https://us02web.zoom.us/j/3756391294?pwd=ZGNrNGZ2dDI2TU8zYnhpWDdLeVVkdz09> , Meeting ID: 375 639 1294 . Код доступу: 5bCRa4 .

- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться до 10% практичних занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.
- дистанційно на платформі Moodle проводяться консультації, контроль самостійної роботи;
- дистанційно на платформі Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5192>) проводяться консультації, контроль самостійної роботи, тестування.

Додаток 1.

Приклади екзаменаційних питань з курсу «Історія міжнародних відносин».

1. Поняття міжнародних відносин та держави як їхнього головного суб'єкта. Генеза та розвиток національної державності.
2. Структура та різновиди міждержавних відносин. Поява дипломатії й становлення дипломатичної служби.
3. Війна як інструмент зовнішньої політики та різновид міждержавної взаємодії.
4. Системність та підходи до періодизації міжнародних відносин. Периферійні системи та підсистеми міжнародних відносин
5. Тридцятирічна війна 1618–1648 рр.: причини та головні етапи.
6. Вестфальський мир 1648 року як точка біфуркації першої системи міжнародних відносин. Мюнстерсько-Оснабрюкський порядок.
7. Зовнішня політика Людовика XIV. Піднесення Франції в останній третині XVII ст.
8. Міжнародне значення та наслідки Славетної революції 1688-1689 рр.
9. Європейська політика Високої Порти у 1640-ві – на початку 1680-х рр.
10. «Священна ліга» versus Османська імперія: війна 1684-1699 рр. Піднесення Австрійської імперії.
11. Зовнішня політика Війська Запорізького у 1649-1653 рр. Переяславські угоди 1654 р.: інтерпретації та наслідки для української державності.
12. Поділ України між Річчю Посполитою, Московським царством та Османською імперією у другій половині XVII ст.
13. Російсько-турецькі війни в кінці XVII ст. Боротьба Московської держави за вихід до Азовського та Чорного морів у 80-90-ті рр. XVII ст.
14. Головні райони колоніальної експансії європейських держав у другій половині XVII ст. Боротьба за Індію та країни південних морів. Феномен піратства та каперство.
15. Війна за «іспанську спадщину» 1701-1714 рр.: причини та головні театри бойових дій.
16. Вестфаль-2: Утрехтсько-Раштадтський порядок у Західній Європі. Піднесення Великої Британії.
17. Причини, головні етапи та наслідки Великої Північної війни. Ніштадтський мир 1721 р. та піднесення Росії.
18. Міжнародні відносини у Середземномор'ї та Західній Європі після Утрехтського миру. Віденський союз проти Ганноверської ліги.
19. Кристалізація пентархії. Зміна головних пріоритетів великих держав у 1720-1730-ті рр.
20. Союз «трьох чорних орлів». Війна за «польський спадок» 1733-1735(1739) рр.
21. Війна за «австрійську спадщину» 1740-1748 рр. Піднесення Пруссії та зміна міжнародної ситуації в Європі наприкінці 1740-х – у першій половині 1750-х рр.
22. Загострення англо-французького колоніального суперництва у середині XVIII ст. Семирічна війна 1756-1763 рр.
23. Еволюція та особливості Вестфальської системи міжнародних відносин після Семирічної війни (середина XVII – XVIII ст.). Поділи Речі Посполитої та ліквідація польської державності у середині 1790-х рр.
24. Європоцентризм міжнародних відносин раннього Нового часу.
25. Війна американських колоній за незалежність: міжнародний контекст.
26. Вплив Великої французької революції на міжнародні відносини. Доктрина зовнішньої політики революційної Франції.
27. Зовнішня політика Парижу за часів Наполеона. Головні етапи експансії Франції в Європі та її наслідки.

28. Історія антифранцузьких коаліцій в часи наполеонівських війн. Етапи та результати.
29. Велика європейська війна 1813-1815 рр. Перший Паризький договір та «Сто днів» Наполеона
30. Гаїтянська революція 1791-1804 рр. Початок Війни за незалежність в Іспанській Америці. Крах іспанської колоніальної системи на початку XIX ст.
31. Вплив наполеонівських війн на США. Англо-американська війна 1812-1815 рр.
32. Віденський конгрес 1814–1815 рр. Принцип легітимізму та «європейський концерт». Утворення «Священного союзу».
33. Епоха конгресів: «Священний союз» і боротьба народів Європи за самовизначення (1818–1822 рр). «Система Меттерніха».
34. Доктрина Монро та ідеологія панамериканізму. Зовнішня експансія США до середини XIX ст.
35. Зовнішньополітичні пріоритети великих країн в 1820–1840-і рр.
36. Витоки, зміст та головні аспекти «Східного питання». Британська доктрина статус-кво і позиція країн пентархії.
37. «Липнева монархія» у Франції та «європейський концерт». Зовнішня і колоніальна політика Луї Філіпа Орлеанського.
38. Європейські революції початку 30-х рр. XIX ст. і великі держави. Урегулювання бельгійської проблеми.
39. Польські повстання 1830-1831 і 1863-1864 рр. і європейська дипломатія.
40. Східна криза 1831–1833 рр. та її вплив на міжнародні відносини в Європі.
41. Революції 1848-1849 рр. і криза Віденської системи.
42. Італійське та німецьке питання в революціях 1848–1849 рр. Шлезвіг-Гольштинський конфлікт та його урегулювання.
43. Загострення російсько-французьких та російсько-турецьких відносин у кінці 1840-х – на початку 1850-х рр. Кримська війна 1853 (1854) – 1856 рр.: причини, перебіг та наслідки.
44. Паризький (Кримський) порядок у міжнародних відносинах 1856–1871 рр.
45. Перехід Англії на позицію «блискучої ізоляції». Реформа Британської імперії.
46. Зовнішня політика та колоніальна експансія Наполеона III.
47. Об'єднання Італії: головні етапи та міжнародний контекст.
48. Боротьба Австрії та Пруссії за гегемонію у німецькому союзі у 1850–1860-ті рр.
49. Франко-пруська війна 1870–1871 рр. та завершення об'єднання Німеччини.
50. Східна криза 1875–1878 рр. Берлінський конгрес.
51. Франкфуртсько-Берлінський порядок та зовнішня політика Бісмарка у 1870 – 1880-ті рр.
52. Утворення Троїстого союзу і російсько-французьке зближення наприкінці 1880-х – у 1890-ті рр.
53. Зовнішньополітичні орієнтири Вільгельма II: від «нового курсу» до «світової політики». Загострення німецько-англійських протиріч у кінці XIX – на початку XX ст.
54. Розширення Британської імперії в останній третині XIX ст.
55. Відродження Французької колоніальної імперії в останній третині XIX ст.
56. Завершення колоніального поділу світу в останній третині XIX ст. Берлінська конференція 1884–1885 рр. та розмежування в Африці.
57. «Велика гра»: територіальна та економічна експансія Російської та Британської імперій у Центральній Азії (друга половина XIX – початок XX ст.)
58. Громадянська війна 1861–1865 рр. у США та ставлення до неї європейських держав. Вашингтонський договір 1871 р.
59. Зовнішньополітичні пріоритети США в останній третині XIX ст. Доктрина Олні. Іспано-американська війна 1898 р. та її наслідки. Поправка Платта.

60. Політика панамериканізму на початку XX ст.: від доктрини «великого кийка» до «дипломатії долара».
61. Оформлення ідейно-теоретичних засад китайської дипломатії. Політика самоізоляції Цинської імперії.
62. «Відкриття» Китаю зовнішньому світу у першій половині XIX ст. «Опіумні» війни.
63. Економічне поневолення Китаю та його поділ на сфери впливу в останній третині XIX ст. Доктрина Хея.
64. Китай у міжнародних відносинах початку XX століття.
65. Самоізоляція Японії в XVII – першій половині XIX ст. та її «відкриття» зовнішньому світові.
66. «Революція (реставрація) Мейдзі» та зовнішня політика Японії у другій половині XIX ст.
67. Загострення далекосхідної проблеми у кінці XIX – на початку XX ст. Російсько-японська війна 1904–1905 рр.: причини, перебіг, міжнародні наслідки.
68. Криза Османської імперії та близькосхідний вузол міжнародних суперечок на межі XIX – XX ст. Балканські війни 1912–1913 рр. та їх наслідки.
69. Утворення Антанти й відцентрові тенденції у Троїстому союзі на початку XX ст. Формування вузла протиріч на міжнародній арені та конфлікти напередодні Першої світової війни
70. Міжнародні конференції в Гаазі та гонка озброєнь у кінці XIX – на початку XX ст.
71. Перша світова війна: причини, характер та масштаби. Проблема відповідальності за розв’язання Першої світової війни.
72. Міжнародні відносини в часи Першої світової війни: боротьба за залучення до війни нейтральних країн.
73. Вступ США у Першу світову війну. «14 пунктів» Вудро Вільсона.
74. Вплив російських революцій на перебіг світової війни у 1917–1918 рр. Брестський мир та його міжнародні наслідки.
75. Поразка Німеччини та її союзників у 1918 р. Комп’єнське перемир’я.
76. Геополітичні наслідки Першої світової війни. Паризька мирна конференція та формування Версальської системи.
77. Утворення та діяльність Ліги націй.
78. Зовнішньополітична доктрина більшовиків. Радянсько-польська війна 1920 р. Ризький мир та його наслідки.
79. Міжнародні конференції у Генуї, Гаазі та Лозанні
80. Принцип самовизначення та національні аспекти Версальської системи. Мала Антанта.
81. Повоєнне урегулювання в Східній Азії. Вашингтонська конференція 1921 – 1922 рр.
82. Німецька проблема у міжнародних відносинах першої половини 1920-х рр. Локарнські угоди.
83. «Мала розрядка» другої половини 1920-х рр. Пакт Бріана – Келлога.
84. Вплив світової економічної кризи на міжнародні відносини 1929 – 1933 рр.
85. Зовнішня політика Японії та розпад Вашингтонського порядку у Тихоокеанській Азії (1931 – 1939 рр).
86. Криза Версальського порядку та проблеми європейської колективної безпеки у 1933–1935 рр. Утворення «вісі» Рим – Берлін – Токіо.
87. Демонтаж Версальської системи у 1936 – 1938 рр. Мюнхенська конференція.
88. Міжнародна політична криза 1938 – 1939 рр. Пакт Молотова – Ріббентропа та його міжнародні наслідки.
89. Початок Другої світової війни та міжнародні відносини у 1939 – 1941 рр

90. Напад нацистської Німеччини на СРСР та зміна характеру Другої світової війни.
91. Японська агресія у Східній та Південно-Східній Азії у 1939 – 1940 рр. Вступ у війну США.
92. Утворення та стосунки між членами антигітлерівської коаліції у 1941 – 1943 рр. Тегеранська конференція та її рішення.
93. Проблема Східної Європи в міжнародних відносинах 1944 – 1945 рр. Військова поразка та капітуляція Німеччини.
94. Конференція в Думбартон-Оксі та Сан-Франциско. Заснування Організації Об'єднаних Націй.
95. Війна 1941 – 1945 рр. в Азіатсько-тихоокеанському регіоні. Капітуляція Японії.
96. Геополітичні наслідки Другої світової війни. Конференції «великої трійки» в Ялті та Потсдамі. Головні риси Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.
97. Причини, генеза та головні етапи «холодної війни». Ідеологічне обґрунтування «холодної війни». Доктрина Трумена і «доктрина Жданова».
98. Мирне врегулювання з колишніми союзниками Німеччини в Європі (1945 – 1947 рр).
99. Німецьке питання в міжнародних відносинах 1945 – 1948 рр. Перша Берлінська криза та її наслідки.
100. Військово-політична інтеграція країн Західної Європи і Північної Америки. Утворення Західного Союзу та НАТО.
101. Корейська війна 1950 – 1953 рр. та її міжнародні наслідки.
102. Особливості мирного врегулювання на Далекому Сході після Другої світової війни. Сан-Францистська система.
103. Воєнно-блокове будівництво у 40-х – 50-ті рр. ХХ ст. Інтеграція ФРН до НАТО та створення СЕАТО і Багдадського пакту.
104. Друга Берлінська криза та її наслідки.
105. Кубинська революція й міжнародні відносини у Західній півкулі у 1959 – 1962 рр. Карибська криза 1962 р.
106. Ескалація гонки озброєнь у 50–60-ті рр. ХХ ст. і перші спроби її обмеження.
107. Криза колоніалізму та перша хвиля деколонізації після Другої світової війни.
108. Палестинська проблема після Другої світової війни. Війна за незалежність Ізраїлю в 1948 – 1949 рр.
109. Суецька криза 1956 р. Доктрина Айзенговера.
110. Арабо-ізраїльські війни 1967 – 1973 рр. Кемп-девідські угоди.
111. Країни «третього світу» в міжнародних відносинах часів «холодної війни». Рух неприєднання.
112. Політика СРСР щодо країн Східної Європи в роки «холодної війни». Доктрина Брежнєва.
113. Розмивання біполярної структури світу. Китайський та французький чинники.
114. Перехід від конфронтації до розрядки міжнародної напруги у 1963 – 1968 рр.
115. Політика США щодо країн Латинської Америки: «Союз заради прогресу» і доктрина Джонсона.
116. Війна США в Індокитаї 1965 – 1973 рр. Тихоокеанська доктрина Дж. Форда.
117. «Нова східна політика» Віллі Брандта та її наслідки.
118. Розрядка міжнародної розрядки 1969 – 1979 рр.: причини, зміст, чинники зриву.
119. Гельсінський процес у 70-ті – першій половині 80-х рр. ХХ ст.
120. Ісламська революція 1979 р. в Ірані та радянська інтервенція до Афганістану: причини та наслідки.
121. Загострення відносин між Сходом та Заходом наприкінці 1970-х – у першій половині 1980-х рр. «Доктрина Рейгана».

122. «Нове політичне мислення» у міжнародних відносинах часів «перебудови». Радянсько-американські відносини 1985 – 1991 рр.
123. Загальноєвропейський процес у 1985 – 1990 рр. «Паризька хартія для нової Європи».
124. Ірано-іракська війна 1980 – 1988 рр. Операція «Буря в пустелі».
125. «Оксамитові» революції 1989 – 1991 рр. в Східній Європі і краях Ялтинсько-Потсдамської системи.
126. Європейські співтовариства як чинник міжнародних відносин в другій половині ХХ ст.
127. Роль Організації Об'єднаних Націй в підтриманні миру та безпеки у роки «холодної війни.»
128. Поствестфальська система: головні характеристики та актори. Брюссельсько-Вашингтонський порядок і його риси.
129. Світ в умовах глобалізації та інформаційної революції: «кінець історії» чи «конфлікт цивілізацій»? Головні виклики міжнародній безпеці у ХХІ ст.
130. Зовнішня політика США в кінці ХХ ст.
131. Розпад Югославії та Балканські війни в кінці ХХ ст.: причина, етапи та наслідки.
132. ЄС в системі міжнародних відносин наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
133. Розширення ЄС та НАТО на Схід: причини, етапи та наслідки.
134. Взаємовідносини України та ЄС: головні етапи та сучасний стан.
135. Проблема міжнародного тероризму. Події 11 вересня 2001 року та операція США та НАТО в Афганістані.
136. Іракська кампанія США та Великої Британії та її наслідки.
137. Боротьба проти «Ісламської держави»: учасники, етапи та наслідки.
138. Зовнішня політика США за часів адміністрацій Б. Обама та Д. Трамп .
139. Ключові напрями зовнішньої політики західноєвропейських держав в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
140. Зовнішня політика Росії в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.: від спроб співробітництва з західними країнами до конфронтації за часів В. Путіна.
141. Проблема покарання військових злочинців в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Діяльність Міжнародних трибуналів по колишній Югославії та Руанді. Римський статут та діяльність Міжнародного кримінального суду.
142. Конфлікти на пострадянському просторі в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. та спроби їх врегулювання
143. Російсько-українська війни після 2014 р.: міжнародні аспекти.
144. «Арабська весна» та її наслідки. Громадянські війни в Лівії та Сирії та інтернаціоналізація конфліктів.
145. Боротьба за нерозповсюдження ядерної зброї в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Північно-корейська та іранська атомні програми.
146. Зовнішня політика країн Латинської Америки в умовах глобалізації та регіоналізації.
147. Африканські країни в системі міжнародних відносин на сучасному етапі: вузли протиріч та спроби їх подолання.
148. Китайська зовнішня політика в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Концепція «Одна країна – дві системи» та інфраструктурний проект «Один пояс – один шлях».
149. Моделі взаємовідносин Китаю з країнами Азії, Африки та Латинської Америки.
150. Америко-китайські відносини в кінці ХХ –на початку ХХІ ст.
151. Взаємовідносини у трикутнику Китай-Пакистан-Індія. Проблеми регіональної безпеки в кінці ХХ –на початку ХХІ ст.
152. Зовнішня політика Японії в кінці ХХ –на початку ХХІ ст.

153. Україна в контексті світових інтеграційних процесів: угоди про вільну торгівлю та їх значення.
154. Специфіка інтеграційних процесів у Північній Америці.
155. Латиноамериканська інтеграція: основні регіональні інтеграційні блоки та напрями їх розвитку.
156. Регіональні економічні угруповання в Азіатсько-тихоокеанському регіоні.
157. Особливості регіональної інтеграції в Африці.
158. Інтеграційні проекти на пострадянському просторі.
159. ООН в системі міжнародних відносин в кінці XX – на початку XXI ст.
160. Трансформація та діяльність НАТО в кінці XX – на початку XXI ст.
161. Діяльність Ради Європи та ОБСЄ в кінці XX – на початку XXI ст.
162. Неурядові організації на світовій арені в кінці XX – на початку XXI ст.